

**А.В. Дерменжи, студентка спеціальності «Право», III курс
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса**

НАСЛІДКИ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Оскільки діти мають особливі права та потреби, є вразливою соціальною групою, яка потребує особливого захисту та уваги, тому кримінальне процесуальне законодавство передбачає особливості щодо закриття кримінального провадження щодо них. Закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх - це важливий етап в правовому захисті дитини, яка стала учасником кримінального провадження.

Згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України), якщо підозрюваним або обвинуваченим є неповнолітня особа, то слідчий, дізнавач повинен забезпечити присутність одного з батьків (опікуна, піклувальника) під час проведення слідчих (розшукових) дій, які пов'язані з допитом, оглядом, ідентифікацією,

забором зразків біологічних речовин, тощо. Якщо батьки (опікун, піклувальник) відмовляються від забезпечення своєї присутності, то вони повинні бути проінформовані про право на безоплатну правову допомогу та можуть взяти участь в діях слідчого тільки за власним бажанням [1].

Закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх має свої особливості. Основні з них:

1. *Відсутність судової відповідальності.* Якщо дія неповнолітнього не є злочином за законом, то його не можуть притягнути до кримінальної відповідальності.

2. *Застосування заходів виховного характеру.* Якщо дія неповнолітнього є злочином, то замість кримінального покарання можуть бути застосовані заходи виховного характеру. Ці заходи можуть включати в себе соціальну адаптацію, медичні процедури, розвиток вмінь та навичок, які сприятимуть успішній реінтеграції неповнолітнього в суспільство.

3. *Конфіденційність.* У кримінальних провадженнях, пов'язаних з неповнолітніми, дотримуються особливих правил щодо конфіденційності. Інформація про затримання, арешт, звинувачення та інші події, пов'язані з провадженням, можуть бути обмежені або заборонені для розголошення громадськості.

4. *Участь батьків.* Батьки або опікуни неповнолітнього мають право бути присутніми на допитах та інших етапах кримінального провадження, що стосуються їх дитини. Вони також можуть бути запрошені до участі в заходах виховного характеру, які будуть застосовані щодо неповнолітнього [2].

Щодо закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх, слід зазначити, що це не означає повної відсутності відповідальності за їхні дії. Неповнолітні можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності або застосовані інші заходи, які допоможуть покласти край порушенням закону. Однак, при цьому важливо враховувати особливості вікового розвитку та можливості реабілітації неповнолітнього.

Кримінальне провадження проти неповнолітніх осіб є складним процесом, який потребує особливої уваги до реабілітації після припинення провадження. Оскільки ці особи перебувають на початку свого життя, їх злочинні дії можуть бути пов'язані з необдуманими діями, що можуть мати серйозні наслідки на їхнє майбутнє. Тому важливо мати на увазі особливості закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх і забезпечити їхню повноцінну реабілітацію після припинення кримінального провадження.

Одна з основних особливостей закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх полягає в тому, що вони є особливою категорією злочинців. За законодавством більшість кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми, підпадають під ювенальну юстицію, яка має свої власні правила і процедури. У зв'язку з цим, закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх має специфічні вимоги, які повинні бути виконані для забезпечення їхньої повноцінної реабілітації.

Однією з таких вимог є забезпечення відповідної терапії та підтримки неповнолітнього, який став учасником кримінального провадження. Якщо неповнолітній став учасником кримінального провадження через психічне захворювання або залежність від наркотиків, то важливо забезпечити не лише відповідну медичну допомогу та психологічну терапію, але й підтримку з боку спеціалізованих служб та організацій. Зокрема, можуть знадобитися послуги психологічної підтримки та консультування, які допоможуть неповнолітньому зрозуміти та пережити події, пов'язані з кримінальним провадженням. Також можуть знадобитися програми реабілітації та поведінкової терапії, які допоможуть неповнолітньому змінити своє негативне поведінкове ставлення та уникнути повторного вчинення кримінального правопорушення.

Крім того, важливо забезпечити надання відповідних юридичних послуг та правової підтримки, щоб захистити права та інтереси неповнолітнього у кримінальному провадженні. У разі потреби, може знадобитися участь в різних програмах соціальної адаптації, які допоможуть неповнолітньому повернутися до нормального життя після відбуття покарання [4].

Отже, забезпечення відповідної терапії та підтримки неповнолітнього є важливим елементом в роботі з ним під час кримінального провадження.

Крім того, важливим кроком до забезпечення прав дітей є прийняття законодавства, яке захищає їх від будь-яких форм насильства, зловживання та експлуатації. Це може включати в себе законодавчі засоби для запобігання примусового працевлаштування, сексуальної експлуатації, торгівлі дітьми та іншим формам насильства. Також необхідно забезпечити доступ дітей до якісної освіти, медичних та соціальних послуг, які допоможуть їм розвиватися в темпі з іншими дітьми та отримувати всебічну підтримку при потребі. Для досягнення цих цілей необхідно здійснювати цілеспрямовану роботу з підвищення якості освіти та забезпечення доступності медичних та соціальних послуг [5].

Отже, слід зазначити, що закриття кримінального провадження

щодо неповнолітніх має свої особливості. Головною метою законодавства про неповнолітніх є забезпечення їхньої соціалізації та реабілітації, а не покарання. Тому, при прийнятті рішення про закриття кримінального провадження слід враховувати особливості вікового розвитку та психології неповнолітніх. Важливо забезпечити їхнє право на реабілітацію та виховання, а також здійснювати контроль за виконанням заходів щодо їхньої реабілітації. Для цього необхідна співпраця між різними державними органами та соціальними службами з метою забезпечення ефективного захисту прав та інтересів неповнолітніх, які стали учасниками кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Особливості закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх. *Юридичний журнал Запорізької державної інженерної академії*. № 4 (58), 2019. С. 121-125.
2. Соколов М. В. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні. *Право і безпека*. 2018. № 2. С. 115-120.
3. Особливості закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх. *Право і безпека*. № 2 (25), 2019. С. 139-143.
4. Писаренко Л.М., Шевчук О.В. Реабілітація неповнолітніх, які були учасниками кримінального провадження: теорія та практика: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 238 с.
5. Герасименко Л.І. Кримінальна відповідальність неповнолітніх: проблеми і перспективи. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 312 с.

Науковий керівник: проф. О.М. Миколенко